

MOŽNOSTI A ZVLÁŠTNOSTI BOJOVÉHO POUŽITÍ RVD FRONTU

Pro splnění cílů obranné operace frontu (armády) vedené k odrazení agrese při neúplném mobilizačním a operačním rozvinutí vojsk bude úloha palebného působení na nepřítele jedna z rozhodujících. V obranné operaci v porovnání s útočnou sice podíl motostřeleckého a tankového vojska na palebném ničení nepřítele výrazně vzrůstá, ale úkoly plněné raketovým vojskem a dělostřelectvem neztrácejí na důležitosti a významu. RVD je hlavní jadernou silou pozemního vojska a v palebném ničení cílů a objektů v hloubce bojových (operačních) sestav nepřítele je jeho místo nezastupitelné.

Cílem článku je ukázat některé aspekty a zvláštnosti, které činnost raketových a dělostřeleckých svazků, útvarů a jednotek při neúplném rozvinutí ovlivňují a přispívají k prohloubení názorů na způsoby a metody plnění jejich úkolů v takto vedené obranné operaci.

Na přípravu a vedení jaderných úderů raketovým vojskem bude mít neúplnost rozvinutí vojsk frontu (armády) nepodstatný vliv. Jisté zvláštnosti se vyskytnou v časových možnostech vedení úderů některých raketových svazků a útvarů vzhledem k nutnosti uskutečnit přesuny do operační sestavy. U dělostřelectva, které používá jadernou munici, bude tato specifika ještě výraznější, ale v podmínkách ČSLA tyto aspekty nebudou rozhodujícím způsobem ovlivňovat použití a efektivnost ničení nepřítele jadernými zbraněmi.

Podstatně jiná situace bude při vedení obranné operace bez použití jaderných zbraní, kdy neúplnost rozvinutí dělostřelectva i některých útvarů a jednotek bojového zabezpečení výrazněji sníží jeho pa-

lebnou sílu v rámci divízi a zejména v armádě a frontu. V článku se proto zaměříme na zvláštnosti, které z toho vyplývají.

Předpokládáme-li, že cíle obranné operace na počátku války zůstanou i v podmínkách neúplného mobilizačního a operačního rozvinutí vojsk stejné, pak i cíle bojové činnosti raketového vojska a dělostřelectva frontu (armády) budou stejné při jeho změnách palebných možnostech. Je tudíž potřebné především ujasnit, jaké způsoby a metody palebné činnosti budou neúčinnější a umožní splnit hlavní úkoly raketového vojska a dělostřelectva v obranné operaci, kterými jsou: oslabit palebné působení nepřítele, způsobit vážné ztráty jeho útočícím vojskům, zabránit mu proniknout do hloubky obrany a umožnit bránícím se vojskům udržet důležité prostory v přihraničním pásmu. Spolu s bojovou činností dalších druhů vojsk, zvláště motostřeleckých a tankových, vytvořit časové a prostorové podmínky pro dokončení mobilizačního a operačního rozvinutí vojsk a pro přípravu a přechod do útočné operace.

Zahájení agrese nepřítele nemůže zastihnout vojska ČSLA zcela nepřipravená. Plánovaná opatření umožňují citlivě reagovat na růst nebezpečí válečných akcí armád NATO namířených proti našemu státnímu území. Část vojsk ČSLA, včetně raketového vojska a dělostřelectva, bude v určitém časovém intervalu, který může být ale pouze několik hodin, uváděna do vyšších stupňů bojové pohotovosti, vyváděna z posádek do prostorů bojové činnosti (operační sestavy), plnit nebo zahajovat realizaci opatření skryté, popřípadě i všeobecné mobilizace atd. Délka tohoto časového období a správnost určení aktuálnosti agre-

se nepříteli bude mít podstatný vliv na bojovou činnost raketového vojska a dělostřelectva v okamžiku zahájení otevřené bojové činnosti.

Přes variabilitu podmínek daných konkrétní situací lze předpokládat, že na palebné možnosti a bojovou činnost raketového vojska a dělostřelectva frontu (armády) v obranné operaci na počátku války, která bude vedena při neúplném mobilizačním a operačním rozvinutí vojsk, budou působit tyto hlavní zvláštnosti:

— Část svazků a útvarů raketového vojska dislokovaných v hloubce státního území nebude mít možnost z prostorů posádek vést palebné úderu na nepříteli do příhraničního pásma. Jejich manévry do operační sestavy frontu si vyžádá i několik desítek hodin času.

— Palebné úderu raketami s konvenčními bojovými hlavicemi bude možné uskutečnit v počátečním období obranné operace jen v rozsahu, který umožňuje výše zásob uložených u raketových útvarů a svazků. Nutnost ponechat stanovený počet raketových nosičů k dispozici pro jaderné bojové hlavice tento rozsah ještě dále snižuje.

— U dělostřelectva ČSLA faktory, které negativně ovlivní jeho palebné možnosti v rámci frontu, armády a částečně i divízi prvního sledu operační sestavy, jsou značně rozsáhlejší. Počty dělostřelectva, které bude schopno plnit bojové úkoly v době překvapivého zahájení nepřátelské agrese, budou omezeny jen na jednotky a útvary, které jsou mírově postaveny a zabezpečeny kádry. Válečně doplňované a vytvářené dělostřelecké svazky a útvary mohou být reálně použity až po bojovém stmelení. Systém mobilizační přípravy záloh umožňuje v určitých případech plánovanou dobu bojového stmelení zkrátit, ale i tak je potřebné počítat s použitím většiny těchto svazků a útvarů ne dříve, než za tři dny po ukončení jejich zmobilizování.

Z toho vyplývá, že těžiště palebné činnosti v operaci vedené při neúplném mobilizačním a operačním rozvinutí vojsk musí zabezpečovat dělostřelecké útvary motostřeleckých a tankových divízi stále pohotovosti. Přitom se bude muset ale počítat s tím, že nebude-li možné splnit všechna opatření skryté mobilizace, pak i část palebných a zabezpečovacích jednotek nebude mít v počátečním období operace plný početní stav, popřípadě nebude dokončeno bojové sládní jednotek. Tyto nedostatky poněkud sníží možnosti jejich bojového použití.

Pro palebnou činnost dělostřelectva budou v prvních dnech operace k dispozici jen vyvezené pohyblivé zásoby dělostřelecké munice. To ale bude ovlivňovat způsoby a metody palebného ničení nepříteli a současně zvyšovat nároky na účinnost paleb.

Vzhledem k mírovým početním stavům budou mít jednotky a útvary dělostřeleckého a vševojskového průzkumu jen omezené možnosti zabezpečit potřeby řízení raketových úderů a palby dělostřelectva. Obdobně tomu bude i u ostatních druhů zabezpečení přípravy a vlastního řízení dělostřelecké palby, jako je topograficko-geodetické, meteorologické a speciální technické zabezpečení. Hlavní důraz musí být proto položen na zabezpečení této činnosti jednotkami, které jsou organicky začleněné do dělostřeleckých útvarů a jednotek plnících bojovou činnost.

Pozitivní faktory, se kterými lze počítat v raketovém vojsku a dělostřelectvu frontu (armády) i v krajně nepříznivých podmínkách zahájení válečného konfliktu, neboli jinými slovy — při zahájení obranné operace s neúplným mobilizačním a operačním rozvinutím vojsk — jsou:

— Síly a prostředky raketového vojska vyčleňované do hotovostního systému ČSLA umožňují uskutečnit téměř okamžitě (ve velmi krátkých časových lhůtách) skupinové raketové palebné úderu na nepříteli do taktické i operační hloubky jeho sestavy.

— Všechny raketové útvary a naprostá většina dělostřeleckých útvarů a jednotek vševojskových svazků stále pohotovosti jsou schopny v krátkém čase zahájit bojovou činnost. Jejich dislokace, mírová kádrová naplněnost, úroveň stavu udržování bojové pohotovosti a zabezpečení výzbrojí, municí a jinou technikou to umožňuje.

Ve výzbroji těchto útvarů a jednotek jsou moderní, účinné a mobilní zbraňové komplety i technika pro přípravu a řízení palby, což vytváří potřebné materiální předpoklady pro efektivní a palebné ničení nepříteli.

— Velitelé znají zájmové prostory předpokládané bojové činnosti a mají je vyhodnoceny z hlediska možného vedení palby, v prostorech je vyměřena síť pevných bodů pro topograficko-geodetické připojení bojových sestav, jsou udělané nezbytné železniční úpravy apod.

— Velení raketovému vojsku a dělostřelectvu a centralizované řízení raketových úderů a paleb v rámci bránících se divízi, armád i frontu je zabezpečeno.

Důsledkem těchto zvláštností jsou další specifiky palebných (úderných) možností i operační a bojové činnosti raketového vojska a dělostřelectva při vedení operace s neúplným mobilizačním a operačním rozvinutím vojsk.

Nižší hustoty dělostřelectva a omezené možnosti vedení palebných úderů raketovým vojskem ovlivní rozsah palebného ničení nepřítele, zvláště v počátečním období operace. Hlavními cíli (objekty) palebného ničení budou nepřátelské prostředky jaderného a chemického napadení, dělostřelectvo, místa velení, prostředky průzkumu a REB a na směrech působení vlastního letectva i nepřátelské protiletadlové prostředky. Rozpor mezi potřebou ničit cíle a palebnými možnostmi bude nutné řešit tak, že na většinu cílů (objektů) budou počty dělostřelecké munice (raket s konvenční náplní) odpovídat „umlčení“ a nikoli „zničení“.

Nedostatek frontového a armádního dělostřelectva neumožní posílat bojující vševojskové divize a útvary dalším dělostřelectvem. Centralizace dělostřeleckých paleb bude možná v rámci divize a výjimečně na styku dvou divizí v rámci armády. Raketové úderky naopak bude výhodnější centralizovat ve frontu, popřípadě v armádách.

Plukovní a divizní dělostřelectvo pro střelbu ze zakrytých palebných postavení bude muset vést palby již v době boje o přechody na státní hranici a v pásmu překrytí (zabezpečovacím pásmu obrany).

Důležitým úkolem raketového vojska a dělostřelectva bude jeho účast v hromadném palebném úderu na cíle (objekty) prvního pořadí. Efektivnost vedení tohoto úderu bude mít podstatný vliv na plnění závazků útočné operace nepřítele a tudíž i výrazně ovlivní splnění cílů vlastní obranné operace. Jeví se účelné, aby většina raket s konvenční náplní, jež budou k dispozici v raketovém vojsku frontu, byla použita právě k tomuto účelu. Dělostřelectvo, zejména divizní, které bude v době přípravy a vedení hromadného úderu na cíle (objekty) prvního pořadí mít požadovaný dostřel, se tohoto úderu musí účastnit.

Dělostřeleckou protipřípravu na nepřítele ve výchozích prostorech před státní hranicí nebude možné organizovat, protože k jejímu účinnému uskutečnění nelze soustředit potřebné množství dělostřelectva a pravděpodobně nebude ani dostatek průzkumných informací. Nepodaří-li se nepříteli prolomit z chodu hlavní pásmo obra-

ny, pak mohou nastat příznivější podmínky k vedení protipřípravy. Základními předpoklady jsou ale včasnost vyhodnocení zámyslu nepřítele, zjištění cílů pro palbu v jeho výchozích prostorech a důležitých objektů v hloubce jeho operační sestavy. Omezujícími podmínkami pro vedení protipřípravy z hlediska raketového vojska a dělostřelectva budou relativně malé počty raket s konvenční náplní a nižší počty dělostřelectva, které se jí může zúčastnit. Účelnost rozsáhlejšího manévru dělostřelectvem divizí prvního sledu do prostoru protipřípravy je sporná. Bude vhodné využít dělostřelectvo bojeschopných divizí druhého sledu a pravděpodobně i část dalšího dělostřelectva (armádního, frontového), které má organizačně vytvořené podmínky pro použití některých oddílů za 2 až 3 dny od zahájení válečného doplňování.

Dělostřelecké ničení nepřítele při přesunu a rozvinutí jeho vojsk se bude uskutečňovat současně s dělostřeleckou podporou boje vlastních jednotek v pásmu překrytí (zabezpečovacím pásmu obrany). Důležitost a význam v té době vedených paleb (raketových úderů) na nepřátelské proudy procházející soutěskami, komunikacními uzly, silnicemi v lesích apod., jakož i ničení (umlčování) nepřátelských dělostřeleckých baterií, míst velení a prostředků REB není třeba zvlášť zdůrazňovat. Hlavní zvláštnost je v tom, že těžší této palebné činnosti musí být položeno na dělostřelectvo. Počty raket s konvenční náplní neumožní vést větší počet raketových úderů a letectvo bude ve značné míře plnit úkoly protivzdušné operace. Tim je dána i omezená hloubka palebného působení na nepřítele. Po zavedení nových druhů dělostřelecké munice (kontejnerové, pro minování na dálku) budou tyto palby vedeny převážně touto municí. Hlavním cílem palebné činnosti bude zpomalit a dezorganizovat rozvinutí nepřítele, narušit jeho velení vojskům a snížit účinnost jeho palebné přípravy. Tyto cíle mohou v té době bojeschopné dělostřelecké útvary a jednotky úspěšně splnit.

Závažnou otázkou bude boj o získání palebné převahy. Na hlavním směru útoku nepřítele nebude zřejmě dosaženo přehrány počtu nepřátelského dělostřelectva. Z propočtů vyplývá, že ani na většině dalších směrů vedení bojové činnosti tomu nebude jinak. Proto se jeví málo reálné pro toto období stanovit jako jeho cíl dosažení palebné převahy nad nepřítelem. Domnívám se, že hlavní úsilí vlastní palebné činnosti musí být vedeno k oslabení účinnosti nepřátelské dělostřelecké palby, jinými slovy v co největší míře narušovat

jeho systém řízení palby a palebnou činnost jednotek. Dělostřelecké palby je potřebné vést převážně k umlčování míst velení a řízení palby nepřítele, jeho palebných prostředků, průzkumných palebných systémů a rušení palebné činnosti nepřátelských baterií.

V tomto období obranné operace vedené s neúplným mobilizačním a operačním rozvinutím vojsk nepůjde tedy o vybojování palebné převahy, ale o maximální oslabení účinnosti paleb nepřítele.

Při organizaci a vedení dělostřeleckých paleb k odrazení nepřátelské zteče je opět nutné vycházet ze skutečnosti, že nemusí být v tuto dobu ukončeno bojové stmelení mobilizovaných svazků a útvarů armádního a frontového dělostřelectva a jejich přesun do operační sestavy. Hlavní tíhu palebného ničení nepřítele ponese i v době plnění tohoto úkolu obranné operace motostřelecké a tankové jednotky a dělostřelectvo bojujících divizí prvního sledu. Hlavními druhy dělostřeleckých paleb budou soustředěné palby, pohyblivé a nepohyblivé přehradné palby a palby na jednotlivé cíle. Hromadné palby budou vzhledem k počtu dělostřelectva výjimkou. Významnou úlohu v tomto období musí sehrát přímo střelba praporek protitankových jednotek. Rozhodnost a úpornost boje s nepřátelským dělostřelectvem bude v tomto období vrcholit. Tento boj povede zejména dělostřelectvo v podřízenosti velitelů divizí. Velký význam budou mít dělostřelecké palby, ať již plánované nebo neplánované, k přehrazení mezer mezi vševojskovými jednotkami a útvary a palby k ochraně nekrytých boků. Pokud bude mít raketové vojsko ještě zásoby raket s konvenční municí, pak je potřebné vést raketové údery na místa velení, letectvo na letištích a předsunutých letištích a na prostředky jaderného napadení nepřítele.

Dělostřeleckou podporu vojsk, která se brání v hloubce obrany, bude uskutečňovat již větší počet dělostřelectva. Zatímco v předcházejícím průběhu obranné operace bude použitelné dělostřelectvo uskupeno převážně do jednoho sledu, při plnění tohoto úkolu lze předpokládat již poměrně více rozvinutý druhý sled. Ten bude doplňován z dělostřelectva svazků, které má kratší dobu zmobilizování a zkrácené etapy bojového stmelení. Taktéž armádní a frontové dělostřelectvo bude po ukončení zkrácených etap bojového stmelení a přesunu do operační sestavy zasazováno do boje. I přes ztráty, které budou způsobeny nepřítelem v průběhu boje vlastním dělostřelectvu, vzrostou v průběhu plnění to-

hoto úkolu obranné operace počty dělostřelectva a tím i jeho palebné možnosti. Tak se vytvoří předpoklady k vybojování palebné převahy nad nepřítelem. V této době mohou být uskutečněny k raketovým útvarům přísuny dalších raket s konvenčními bojovými hlavicemi a dělostřeleckým útvarům přísuny munice.

Protitankové útvary armád a bojujících divizí v době vedení boje v hloubce vlastní obrany budou již také schopny účinně zasáhnout jako protitankové zálohy.

Činnost dělostřelectva při přípravě a vedení protiztečí a protiúderů bude organizována a realizována podle zásad stanovených bojovými řády.

Ještě několik poznámek k účasti raketového vojska a dělostřelectva při ničení operačních výsadek nepřítele. Raketové útvary k této bojové činnosti nebude možné použít především z tohoto důvodu: tyto útvary v tomto období plní úkoly ve prospěch bránících se vojsk prvního sledu, přesněji řečeno vedou raketové údery do hloubky bojové a operační sestavy nepřítele a reálný počet zásob raket s konvenčními bojovými hlavicemi to neumožňuje.

Málo účelné se jeví přesunout do hloubky vlastní obrany dělostřelecké útvary nebo jednotky bojujících divizí. S přihlédnutím k časovým možnostem vysazení operačních výsadek nepřítele je proto vhodnější k jejich ničení podle potřeby využít mimo organické dělostřelectvo vševojskových útvarů, které tyto výsadky budou ničit, část dělostřeleckých oddílů, jež po mobilizačním doplnění ukončily nezbytná opatření etap bojového stmelení. Jde o jistý počet oddílů frontového a armádního dělostřelectva, u kterých jsou mírovým kádrovým naplněním vytvořeny podmínky pro urychlené mobilizační rozvinutí a dosažení bojeschopnosti.

Jedním ze základních předpokladů účinnosti palebného ničení nepřítele je uchování bojeschopnosti raketových a dělostřeleckých jednotek. Někdy se to také nazývá „schopnost přežít“. Význam tohoto předpokladu při vedení obranné operace s neúplným mobilizačním a operačním rozvinutím vojsk se značně zvyšuje. Pro jeho dosažení platí stejné zásady jako při kterékoli jiné bojové činnosti raketového vojska a dělostřelectva.

Při současných průzkumných a palebných možnostech pravděpodobného nepřítele je nutné předpokládat, že dělostřelecká baterie, která zůstane delší dobu v jednom palebném postavení, bude vystavena

jeho dělostřelecké palbě nebo leteckému napadení. Obdobně palebná raketová baterie po odpálení raket nebo dělostřelecká baterie po zahájení palby bude velmi rychle nepřítelům vyhodnocena a ničena. Proto jejich skryté rozmístění do zahájení palby (vedení úderu), důsledné maskování veškeré činnosti, krátká doba vedení palby z jednoho palebného postavení a následná jeho rychlá změna, provozní kázeň

v rádiových sítích — to jsou faktory, které ve svém souhrnu umožní raketovým a dělostřeleckým jednotkám uchovat si bojeschopnost. Přitom vysokou manévrovou činnost je nutné považovat za základní a rozhodující. Pro raketové vojsko a samohybné dělostřelectvo by měla být samozřejmostí, ale toho lze dosáhnout i u těžkého dělostřelectva a specifické podmínky uvedené obranné operace to umožňují.

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že o účinnosti bojového použití raketového vojska a dělostřelectva v obranné operaci vedené při neúplném rozvinutí vojsk se ve značné míře rozhoduje již v míru. Základní opatření, jako je dislokace útvarů, stupeň jejich mírové kádrové naplněnosti, vyzbrojení moderní vojenskou technikou a materiálem — to znamená opatření řešená vedením ČSLA — vytváří potřebné předpoklady pro úspěšné plnění úkolů v této obranné operaci.

Splnění cílů a úkolů operační a bojové činnosti bude především záviset na schopnostech velitelského sboru. Je proto velmi důležité, aby se u velitelů všech stupňů ještě více pěstovala a rozvíjela schopnost plnit úkoly nešablonovitě a ponechávala se jim aktivita a iniciativa ve způsobu a

metodách jejich plnění. Úkoly, které jsou každoročně konkretizovány v hlavních dokumentech pro výcvikový rok, jakož i udržování stálé bojové pohotovosti, schopnost rychle přejít do jejich vyšších stupňů a dosáhnout bojové připravenosti, splnit včas mobilizační opatření, mít vysokou vycvičenost štábů a jednotek včetně předurčených záloh, udržovat vojenskou techniku (provozni, uloženou a NZ) v plně bojeschopném stavu, je v silách svazků, útvarů a jednotek splnit s požadovanou úrovní.

Rozbory a vyhodnocení stavu plnění těchto úkolů, jakož i výsledky dosažené na cvičeních svědčí o tom, že RVD ČSLA k nim přistupuje s plnou odpovědností a v případě potřeby je schopno to i prakticky prokázat.